

PROGRAMUL FARMACOLOGIC CU METADONĂ ÎN PENITENCIARE

*Informație pentru personalul
instituțiilor penitenciare*

Acest material informațional vizează personalului care activează în cadrul instituțiilor penitenciare și are drept scop de a oferi informație cu privire la importanța și sarcinile programul de tratament farmacologic cu metadonă (TFM). Broșura explică de asemenea rolul și responsabilitățile angajaților în procesul administrării TFM

UNODC

United Nations Office on Drugs and Crime

Inițiativa
POZITIVĂ

ACT FOR
INVOLVEMENT
ASSOCIATION OF
SOCIAL CARE
EMPLOYEES

Dispensarul Republican
de Narcologie

Cuprins:

Ce reprezintă tratamentul farmacologic cu metadonă ...	3
Beneficiile tratamentului farmacologic cu metadonă în instituțiile penitenciare	4
Importanța asigurării continuității tratamentului cu metadonă pe perioada de detenție	6
Cazuri de ascundere a medicamentului	7
Proceduri de control efectuate de către personalul penitenciar	9
Responsabilitățile angajaților instituției penitenciare privind controlul deținuților până la administrarea medicamentului	9
Responsabilitățile angajaților instituției penitenciare privind controlul deținuților după administrarea medicamentului	11
Responsabilitățile adiționale ale personalului din instituțiile penitenciare	12
Suport psihologic	12
Setul motivațional	14
Acțiuni întreprinse pentru buna desfășurare a programului de tratament farmacologic cu metadonă ..	16
Instituțiile penitenciare în care este disponibil programul de tratament farmacologic cu metadonă	19

Ce reprezintă tratamentul farmacologic cu metadonă

Programul de tratament farmacologic cu metadonă (TFM) are drept scop oferirea asistenței deținuților în depășirea dependenței de opiacee ilegale (precum heroina), dar și reducerea efectelor negative cauzate de droguri atât în rîndul deținuților cît și pentru personalul care activează în instituțiile penitenciare.

Eficiența tratamentului cu metadonă în penitenciare a fost demonstrată de-a lungul anilor. TFM poate contribui la:

✓ **Diminuarea traficului de droguri în penitenciare**, reducerea activității criminale a persoanei dependente de droguri, întrucît persoana nu mai este nevoită să caute surse financiare pentru procurarea drogurilor.

✓ **Creșterea nivelului de securitate pentru personalul instituției și deținuți.**

✓ **Micșorarea numărului de decese prin supradozare în penitenciare**, dispăre necesitatea consumului de droguri „stradale” și a posibilității de supradozare cu droguri.

✓ **Reducerea transmiterii infecțiilor hemotransmisibile (HIV și hepatitele virale)**, formarea aderenței față de alte tipuri de tratament, precum tratamentul la HIV/SIDA;

metadona poate fi administrată concomitent cu alte preparate medicamentoase, prescrise pentru tratamentul pacienților cu maladii asociate.

✓ **Descrescerea consumului ilicit de opiacee în penitenciare**, elimină definitiv toate simptomele abstinentei fizice (sevrăj), reduce sau elimină dorința de a consuma opiacee, nu produce stare euforică și neutralizează efectul altor opiacee.

✓ **Tratarea dependenței de opiacee**. Tratamentul Farmacologic cu Metadonă – reprezintă un tratament bazat pe dovezi științifice, care include administrarea pe termen lung a medicamentului (metadonei), în asociere cu oferirea unui sprijin psihosocial. TFM contribuie la normalizarea funcțiilor neurologice și hormonale, afectate de consumul heroinei sau de utilizarea incorectă a altor opiacee cu acțiune de scurtă durată.

Beneficiile tratamentului farmacologic cu metadonă în instituțiile penitenciare

Procesul de căutare și consum a drogurilor ilegale în penitenciare rezultă în violență, contribuind la creșterea ratei de criminalitate și la răspândirea infecțiilor cu transmitere prin sânge, precum hepatitele B și C și sau HIV – prin utilizarea în comun a acelor și seringilor. Diminuarea consumului de droguri ilegale permite penitenciarului să

devină un loc mai sigur atât pentru deținuți, cât și pentru personalul din instituții.

Din perspectiva siguranței angajatului la locul de muncă în sistemul penitenciar, este important să înțelegeți că un număr mai mic de infecții în rândul deținuților rezultă în o probabilitate mai mică ca angajații să se infecteze la exercitarea funcțiilor de serviciu, de exemplu în timpul efectuării perchezițiilor. În general, prezența la deținuți a infecțiilor hemotransmisibile, precum HIV, care scade semnificativ imunitatea bolnavului, sporind predispunerea față de infectare cu tuberculoză și riscul de progresare a bolii la faza de tuberculoză activă. Ca urmare, crește considerabil riscul de contaminare cu tuberculoză atât în rândul deținuților, cât și a personalului penitenciarului.

Deținuții care urmează programul TFM nu caută drogurilor ilegale, au un comportament liniștit și nu încalcă ordinea.

Aflarea în programului TFM reduce riscul de supradozare și deces, ceea ce la rândul său ajută la menținerea ordinii în cadrul instituției, deci ușurând sarcina administrației. Din aceste motive, este important ca angajații sistemului penitenciar să încurajeze deținuții să inițieze și continue tratamentul, în nici un caz să nu împiedice accesul la tratament.

Importanța asigurării continuității tratamentului cu metadonă pe perioada de detenție

Metadona face parte din lista medicamentelor esențiale recomandate de Organizația Mondială a Sănătății, dependența de droguri fiind o maladie multifuncțională severă iar îngrădirea accesului la tratamentul dependenței poate fi interpretată în dreptul penal internațional ca o negare al dreptului de acces la standarde înalte de sănătate, sau chiar tratamente crude, inumane sau degradante în cadrul dreptului penal european.

Astfel, este foarte important de asigurat nu doar inițierea tratamentului în cadrul instituțiilor penitenciare dar și continuitatea acestuia. În cazul deținuților care erau pacienții programului farmacoterapiei cu metadonă în libertate, personalul penitenciar va asigura continuarea tratamentului cu metadonă pe perioada detenției. De asemenea, personalul penitenciar va pregăti transferul pacienților în FTM din sectorul civil, la eliberarea acestora din detenție.

Astfel, recomandările-cheie pentru angajații izolatoarelor de detenție preventivă includ:

✓ în cazul în care angajații află că un pacient a sosit și se află în tratament cu metadonă, imediat să anunțe personalul medical.

✓ să asigure plasarea deținutului într-o celulă favorabilă tratamentului (pentru ca deținutul să nu fie nevoit să abandoneze tratamentul ca urmare a subculturii criminale).

✓ să anunțe personalul medical despre eliberarea deținutului.

Cazuri de ascundere a medicamentului

În cazul în care supravegherea pacientului aflat în TFM nu este efectuată în mod corespunzător, este posibilă ascunderea

medicamentului. Deținuții pot scuipa preparatul într-un vas sau să îl pot ascunde în cavitatea bucală cu ajutorul unui material absorbant (vată) sau al altor obiecte. Personalul instituțiilor penitenciare trebuie să examineze cu atenție deținuții care țin mâinile sau careva obiecte în gură ori în apropierea gurii în momentul supravegherii și trebuie să rețină astfel de deținuți pentru o perioadă de timp.

✓ Deținuții care sunt suspectați de ascunderea preparatului trebuie supravegheați separat de ceilalți deținuți, iar astfel de cazuri trebuie raportate administrației penitenciarului și personalului medical.

✓ Personalul medical al penitenciarului este responsabil pentru supravegherea clinică a deținuților cărora le este prescris tratamentul cu metadonă în instituțiile penitenciare, și ulterior după eliberarea din detenție – pentru referirea lor spre un program în sectorul civil.

✓ Restul personalului din instituțiile penitenciare este în continuare responsabil pentru supravegherea acestor deținuți, în conformitate cu procedurile existente, care includ, de asemenea, asigurarea respectării regulilor programului și participarea deținuților împreună cu un asistent social la planificarea eliberării anticipate.

✓ Este extrem de important ca personalul nemedical să colaboreze cu personalul medical în fiecare penitenciar,

pentru a asigura buna implementare a programului și prevenirea ascunderii medicamentului.

✓ Rolul întregului personal din instituțiile penitenciare este esențial pentru buna desfășurare a programului extins de TFM.

Procedurile de control efectuate de către personalul penitenciar

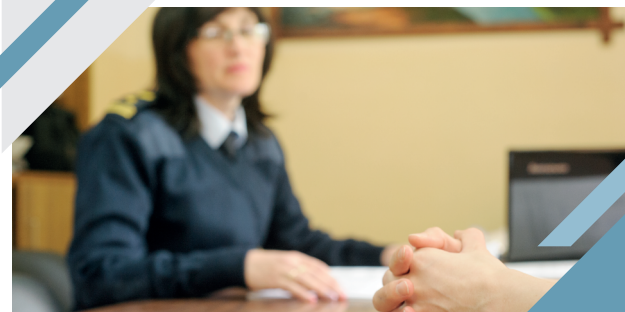
Pentru a preveni furtul medicamentului, personalul din instituțiile penitenciare trebuie să respecte regulile de eliberare a metadonei, dar și să supravegheze corespunzător pacienții înainte și după administrarea medicamentului. Această broșură prezintă un rezumat al acestor proceduri.

Responsabilitățile angajaților instituțiilor penitenciare privind controlul deținuților până la administrarea medicamentului:

✓ Asigurați-vă că în timpul administrării metadonei este prezent un colaborator din serviciu regim sau securitate ori educativ și supraveghetorul.

✓ Asigurați-vă că deținuții care sunt incluși în TFM primesc tratamentul la o ora programată.

✓ Înainte de începerea procedurilor, verificați spațiul în care este distribuit medicamentul cu scopul depistării prezenței obiectelor care sunt folosite pentru ascunderea medicamentului.

✓ Fiecare deținut va primi medicamentul în mod individual, ceilalți deținuți trebuie să păstreze distanța de la spațiul de administrare a medicamentului, pînă la invitarea a celor din urmă.

✓ Rugați deținutul să-și suflece mânecile și să arate mâinile dezgolate.

✓ Percheziționați deținutul în scopul depistării obiectelor care pot fi utilizate pentru a ascunde medicamentul; dacă este necesar, colectați toate obiectele depistate și informați administrația penitenciarului și personalul medical.

✓ Examinați cavitatea bucală a deținutului pentru a vedea dacă nu are un material absorbant sau alte obiecte care pot fi folosite pentru a ascunde medicamentul.

Responsabilitățile angajaților instituției penitenciare privind controlul deținuților după administrarea medicamentului

✓ Asigurați-vă că deținutul a înghițit medicamentul și a băut apă după aceasta.

✓ După administrarea medicamentului verificați dacă deținutul nu a ascuns medicamentul, examinați cavitatea bucală și vorbiți cu el până în momentul în care părăsește spațiul de supraveghere.

✓ După administrare, însoțiți deținuții în spațiul de supraveghere pentru o monitorizare continuă; în acest spațiu trebuie să fie prezent un angajat al penitenciarului pentru a preveni ascunderea medicamentului.

✓ Supravegheați deținuții care au primit metadona cel puțin 20 de minute după administrarea medicamentului.

✓ În cazul în care deținutul este suspectat sau a fost găsit vinovat de ascunderea medicamentului, anunțați despre aceasta personalul medical și administrația penitenciarului.

✓ După verificarea deținuților, examinați cabinetul medical unde a fost administrat preparatul la prezența obiectelor care pot fi utilizate pentru a ascunde medicamentul.

Responsabilitățile personalului din instituțiile penitenciare

În instituțiile penitenciare în care este implementat programul TFM, nu există alte responsabilități sau obligații din partea angajaților. Cu toate acestea, numărul de deținuți care participă în program va crește gradual, astfel încât responsabilitățile de supraveghere din partea personalului instituțiilor penitenciare trebuie să se extindă și ele.

Personalul instituțiilor penitenciare va fi în continuare responsabil de controlul minuțios al administrării medicamentului și respectarea cerințelor stabilite în instrucțiuni și regulamente, cu scopul de a asigura administrarea cantității prescrise de metadonă de către fiecare deținut și de a elimina furtul medicamentului.

Este important să se știe că acest tip de terapie poate avea un efect sedativ asupra pacientului, atât timp cât nu va fi determinată doza optimă sau, în cazul administrării medicamentului în combinație cu consumul de alcool ori alte substanțe, precum benzodiazepinele sau alte produse opiacee. Odată cu stabilirea dozei optime de metadonă aceasta nu ar trebui să manifeste niciun efect sedativ.

Suportul psihosocial

Scopul suportului psihosocial pentru beneficiarii TFM este formarea aderenței, sau a responsabilității față de programul

TFM. Suportul psihologic ajută la pregătirea deținutului pentru tratament, aflarea îndelungată și responsabilă în program și ieșirea reușită din acesta. FTM va avea succes dacă este de lungă durată. O boală cronică, precum dependența nu poate fi tratată dacă intervenția medicamentoasă este de scurtă durată. Un tratament de lungă durată are mult mai mari șanse de reușită dacă este combinat cu suportul psihosocial.

Serviciile suportului psihosocial pentru clienții TFM în instituțiile penitenciare includ:

✓ Informarea despre TFM (informație detaliată despre inițierea tratamentului, posibilități de intrare în program, regulile de aflare în program).

✓ Consultarea pe etape și însoțirea în perioada includerii în programul TFM, pe parcursul aflării în program și la ieșirea din program.

✓ Suport în soluționarea problemelor cu caracter social, psihologic, care pot afecta negativ parcurgerea și finisarea programului TFM.

Serviciile sunt implementate prin intermediul echipei multidisciplinare în care sunt implicați consultantul „de la egal la egal”, psihologul, asistentul social și, juristul.

Serviciile sunt oferite sub forma consultărilor individuale

și referire, în cadrul grupurilor de suport reciproc, prin intermediul training-urilor, sesiunilor informative, programelor de instruire nonformală.

Setul motivațional

În conformitate cu anexa nr. 1 la Ordinul DIP nr. 126 din 15.10.2015, deținuții incluși în programul TFM, care respectă regimul de tratament și au un comportament exemplar, participă la acțiuni educative, psiho-sociale, școlare și profesionale, pot beneficia de măsuri de promovare și motivare prevăzute de cadrul legal și normativ în vigoare.

Dacă deținutul este pacientul programului TFM timp de **3 luni**, aceasta are dreptul la:

✓ Convorbiri telefonice suplimentare cu o durată de până la 20 de minute.

✓ Dreptul de a beneficia de colete suplimentare.

✓ Dreptul de a beneficia de colete suplimentare din partea ONG-urilor, în cazul în care ONG-urile au o astfel de posibilitate.

Dacă deținutul este pacientul programului TFM timp de **6 luni**, aceasta are dreptul la:

✓ Vizite scurte și lungi suplimentare.

✓ Includerea în programul de resocializare, organizat de ONG-uri, precum „O zi cu mama” / „O zi cu tata”.

✓ Diplome de recunoștință.

Dacă deținutul este pacientul programului TFM timp de **9 luni** și participă la două sau mai multe programe educaționale, aceasta are dreptul la:

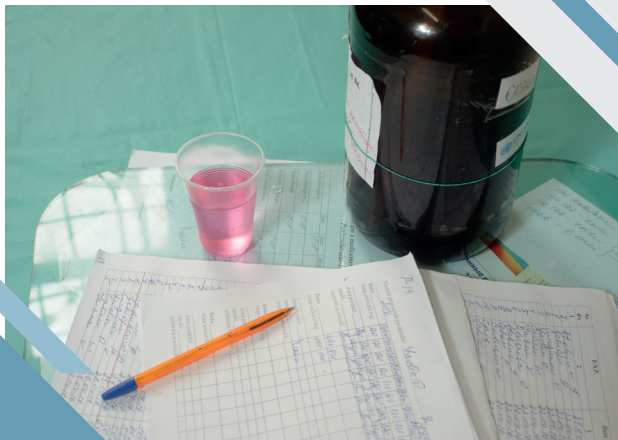
✓ Remunerare bănească, în cazul în care ONG-urile au o astfel de posibilitate (în colaborare cu ONG-urile).

Dacă deținutul este pacientul programului TFM timp de **12 luni**, este voluntar și participă la programe educaționale, aceasta are dreptul la:

✓ Părăsirea teritoriului penitenciarului pentru o perioadă

scurtă de timp în cadrul programului de resocializare, realizat în cooperare cu ONG-uri.

Ațiuni întreprinse pentru buna desfășurare a programului de tratament farmacologic cu metadonă

În cadrul sistemului penitenciar vor fi organizate în mod continuu sesiuni de informare pentru personalul din instituțiile penitenciare cu scopul de a spori gradul de informare și cunoaștere în domeniu TFM, în conformitate cu planul anual de formare profesională aprobat.

Personalul medical din instituțiile penitenciare a fost instruit cu privire la supravegherea medicală a deținuților cărora li s-a prescris metadonă și poate răspunde la orice întrebări cu privire la tratamentul cu metadonă și/sau punerea în aplicare a programului în cadrul instituțiilor penitenciare din Republica Moldova, precum și disponibilitatea tratamentului după eliberare.

Personalul medical va administra tratamentul farmacologic cu metadonă, în conformitate cu Protocolul clinic național 225 „Tratamentul farmacologic cu metadonă al dependenței de opiacee” și „Manualul de procedură în implementarea Programului Farmacoterapiei cu Metadonă în Sistemul Penitenciar din Republica Moldova”.

📍 Instituțiile penitenciare în care este disponibil programul de tratament farmacologic cu metadonă

Programul este disponibil în 13 instituții penitenciare din Republica Moldova:

- P. nr.1 — Taraclia
- P. nr.3 — Leova
- P. nr.4 — Cricova
- P. nr.5 — Cahul
- P. nr.6 — Soroca
- P. nr.7 — Rusca
- P. nr.9 — Pruncul
- P. nr.11 — Bălți
- P. nr.13 — Chișinău
- P. nr.15 — Cricova
- P. nr.16 — Pruncul
- P. nr.17 — Rezina
- P. nr.18 — Brănești